Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Максим Стрілецький, 1998 року народження, громадянин України, освіта вища: у 2021 році закінчив Національний університет «Одеська юридична академія», де здобув кваліфікацію: ступінь вищої освіти магістр галузь знань «Право» спеціальність «Право», аспірант Національного університету «Одеська юридична академія», виконав акредитовану освітньо-наукову програму Національного університету «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса (ОП 37284 Право (081 Право)).

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Національного університету «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса від «4» липня 2025 року № 2082-10, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради	**АВЕРОЧКІНОЇ Тетяни,** доктора юридичних наук, професора, завідувача лабораторії кафедри морського і митного права Національного університету «Одеська юридична академія»;
Рецензентів:	**ФРОЛОВОЇ Євгенії,** кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри адміністративного і фінансового права Національного університету «Одеська юридична академія»;
	НЕГАРИ Родіона, доктора філософії з галузі знань «Право», доцента кафедри адміністративного і фінансового права Національного університету «Одеська юридична академія»;
Офіційних опонентів:	**КАЛАЯНОВА Дмитра,** доктора юридичних наук, професора, професора кафедри адміністративно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ;
	ЗАДОЇ Іванни, кандидата юридичних наук, доцента, завідувача

кафедри загальноправових дисциплін Національного університету «Одеська морська академія»,

на засіданні «27» серпня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» Максиму СТРІЛЕЦЬКОМУ на підставі публічного захисту дисертації «Адміністративно-правові засади права на державну службу в Україні» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Національному університеті «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса.

Науковий керівник – **БІЛА-ТІУНОВА Любов**, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного і фінансового права Національного університету «Одеська юридична академія».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є одним із перших у вітчизняній науці адміністративного права монографічним дослідженням реалізації права на державну службу у контексті адаптації законодавства про державну службу до стандартів ЄС. Сформульовано низку положень, висновків та практичних рекомендацій, які характеризуються науковою новизною, до найбільш значущих з яких належать:

уперше:

здійснено зіставлення понять «право рівного доступу до державної служби», «право на державну службу», «право на вступ на державну службу», «реалізація права на державну службу»;

виокремлено особливості нормативно-правового регулювання права на державну службу у залежності від ступеня його визначення, юридичної сили нормативно-правових актів і предмета регулювання на: встановлення права на державну службу; забезпечення права на державну службу;

виокремлено два види критеріїв відповідності особи при реалізації права на державну службу: особистісні та професійні, та надано їхню характеристику;

визначено: 1) три види особистісних критеріїв: а) громадянство України; б) віковий ценз: повноліття (вісімнадцять років) або інший вік; в) інші критерії; 2) чотири види професійних критеріїв: а) стандартні; б) загальні; в) спеціальні; г) професійно-посадові;

визначено, що невід'ємною умовою реалізації особою права на державну службу є запобігання та протидія дискримінації щодо особи, яка реалізує свої права під час вступу на державну службу та її проходження і виокремлено дві групи ознак дискримінації: 1) визначені законами; 2) інші ознаки, встановлені судовою практикою;

виокремлено та охарактеризовано основні прояви реалізації антидискримінаційного законодавства у сфері державної служби з урахуванням її видів та підвидів;

встановлено «обґрунтовану правомірність мети обмеження ознак дискримінації» невід'ємною правовою особливістю імплементації антидискримінаційного законодавства у сферу державної служби та надано невичерпний перелік законних підстав для її введення;

встановлено, що єдиним доказом притягнення особи, яка вчинила корупційне або пов'язане з корупцією правопорушення, до адміністративної відповідальності є дані про таку особу у Єдиному державному реєстрі осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення;

удосконалено:

визначення понятійного апарату шляхом надання авторських визначень понять: «право на державну службу», «право на доступ до участі у конкурсі», «право на призначення на посаду державної служби», «доброчесність», «обмеження», «правообмеження», «спеціальна перевірка»;

положення про структуру права на державну службу шляхом виокремлення таких складових: право на доступ до участі у конкурсі або до іншого способу щодо призначення на посаду державної служби; право на участь у конкурсі або в іншому

способі щодо призначення на посаду державної служби; право на призначення на посаду державної служби;

положення про особливості проходження спеціальної перевірки;

набули подальшого розвитку:

характеристика контракту про проходження державної служби шляхом виокремлення спільних рис та відмінностей між призначенням на посаду з укладенням контракту і призначенням на посаду;

характеристика ознак Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення;

зіставлення понять «обмеження» і «правообмеження» у сфері державної служби, що надало підстави вважати їх синонімами;

характеристика особливостей нормативного регулювання обмежень, яке має прояв у тому, що: 1) вони передбачаються, переважно, законами; 2) закони не передбачають визначення поняття «обмеження; 3) обмеження передбачаються або окремими статтями закону, або окремими словосполученнями у змісті статей закону, або посиланнями на відповідні статті інших законів, які передбачають обмеження; 4) їх переліки для конкретного виду/підвиду державної служби є, здебільшого, вичерпними і не допускають додаткових тлумачень; 5) основними нормативними актами, які передбачають обмеження у державній службі, є Закони: «Про державну службу», «Про запобігання корупції», «Про очищення влади»;

запропоновано:

зміни і доповнення до Закону України «Про Державне бюро розслідувань», «Про державну службу», «Про прокуратуру».

Дисертація виконана українською мовою.

За змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), Вимогам до оформлення дисертації,

затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувач має 5 наукових публікацій, 4 з яких входять до затвердженого переліку фахових вітчизняних наукових видань, 1 –тезах доповідей на міжнародній науково-практичній конференції:

1. Стрілецький М.А. Характеристика професійних критеріїв відповідності особи встановленим вимогам при реалізації права на державну службу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 12. С. 634-637. DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-12/148. URL: http://lsej.org.ua/12_2024/151.pdf.

2. Стрілецький М.А. Окремі аспекти запобігання та протидії дискримінації як умова реалізації права на державну службу. *Право та державне управління*. 2024. № 4. С. 414-423. URL: http://pdujournal.kpu.zp.ua/archive/4_2024/58.pdf.

3. Стрілецький М.А. Щодо окремих аспектів обмежень як умови вступу на державну службу. Держава та регіони. Серія: Право. 2024. № 4. Т. 2.

С. 166–174. DOI https://doi.org/10.32782/1813-338X-2024.1.2.28. URL: http://law.stateandregions.zp.ua/archive/1-2_2024/30.pdf.

4. Стрілецький М.А. Особистісні критерії відповідності особи встановленим вимогам при реалізації права на державну службу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 1. С. 684-687. DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-1/160. URL: http://lsej.org.ua/1_2025/162.pdf.

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти) та висловили зауваження:

Тетяна АВЕРОЧКІНА, доктор юридичних наук, професор, завідувач лабораторії кафедри морського і митного права Національного університету «Одеська юридична академія», зазначила, що актуальність та важливість обраної теми дисертаційного дослідження не викликає жодних сумнівів, особливо враховуючи як зміни чинного законодавства, так і реалії, що мають місце в Україні.

Голова Ради звернула увагу на те, що і доповідь здобувача, і його відповіді на запитання членів Ради свідчать про те, що Максим Анатолійович добре володіє досліджуваною тематикою і розуміє всі проблемні питання, які мають місце у цій сфері. При цьому Максим Анатолійович має свою власну точку зору щодо окремих питань обраної теми дисертаційного дослідження, яка може не співпадати з позиціями вітчизняних науковців, і свою позицію він досить аргументовано відстоює у своїй роботі.

Відмітила, що автор не задовольняється лише теоретичним матеріалом і нормативними актами, але і досить грамотно використовує судову практику як Європейського суду з прав людини, так і адміністративних судів України, що є важливим аргументом окремих авторських положень.

Голова Ради зазначила, що, у цілому, підготовлена дисертаційна робота є досить цікавою, важливою для теорії адміністративного права, містить цілу низку новітніх положень, що мають і теоретичне, і нормотворче, і практичне значення.

Зазначила у якості побажання на майбутнє, що автору слід приділити більше уваги дослідженню зарубіжного досвіду правового регулювання права на державну службу та можливості його запровадження в Україні.

Голова Ради зазначила, що виконана дисертаційна робота відповідає всім встановленим вимогам, а її автор – Стрілецький Максим Анатолійович заслуговує

на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Євгенія ФРОЛОВА, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного і фінансового права Національного університету «Одеська юридична академія», зазначила, що суспільно-політичні, політико-правові та оборонно-безпекові реалії Української держави, які склалися через агресію росії про України та спричинили введення у дію правового режиму воєнного стану, значно вплинули як на всі сфери суспільного життя, так і на функціонування системи публічного адміністрування, важливою складовою якого є державна служба. При цьому важливо зазначити, що сфера державної служби стала одним із визначальних і невід'ємних чинників формування нових дієвих та вдосконалення існуючих засобів забезпечення законності у діяльності органів державної влади з пріоритетом дотриманні прав та законних інтересів фізичних та юридичних осіб у їх взаємодії з органами публічного адміністрування. З огляду на зазначене особливої уваги заслуговує питання права на державну службу як визначального інституту підгалузі службового права. Відзначила, що не дивлячись на те, що питання визначення та характеристики окремих питань права на державну службу отримали своє висвітлення у ряді вітчизняних доробок (що автор досить детально висвітлив у своєму дослідженні), актуальність і важливість цієї проблематики дослідження на теперішній час залишається достатньо високою з огляду на реалії сьогодення.

Наголосила, що аналізуючи зміст дисертаційної роботи, можна дійти висновку, що здійснене дослідження є самостійним, творчим, цілісним, актуальним.

Акцентувала на тому, що автором при написанні роботи проаналізовано, належним чином опрацьовано та використано значну джерельну базу, зокрема переосмислено значний обсяг наукової літератури з проблематики адміністративного, конституційного, міжнародного права та безпосередньо

проблематики дисертаційного дослідження. Автором досить вміло використано судову практику ЄСПЛ та адміністративних судів України, а також аналітичні та статистичні дані, які стосуються обраної теми дослідження.

Увагу рецензента привернули наступні положення: авторську позицію щодо визначення цілого ряду понять, які або уперше запропоновано в теорії адміністративного права («*право на доступ до участі у конкурсі*» – це можливість особи надати нормативно визначену інформацію про відповідність умовам конкурсу на заміщення посади держаної служби; «*право на призначення на посаду державної служби*» – це законодавчо визначена можливість громадянина України на проходження процедури допуску до конкретної посади державної служби з урахуванням установлених вимог та правообмежень; «*доброчесність*» – це сукупність морально-етичних характеристик, які визначають межі та спосіб ставлення особи щодо себе, суспільства і держави; «*спеціальна перевірка*» – це процедура здійснення контролю за достовірністю відомостей про особу, яка претендує на посаду державної служби з метою підвищення якості відбору кандидатів і забезпечення їх відповідності вимогам щодо доброчесності та відсутності конфліктів інтересів), або які удосконалено з урахуванням подальшого розвитку законодавства про державну службу і розвитку теорії державної служби («*право на державну службу*» – це можливість громадянина зайняти посаду державної служби за умови його відповідності законодавчо встановленим критеріям та обмеженням на підставі визначеної процедури з дотриманням принципу рівності; «*обмеження*» – це державна настанова щодо нормативної локалізації можливостей реалізації особою права на державну службу; «*правообмеження*» – це обмеження, які чітко, конкретно і вичерпно визначені законами).

На думку рецензента, цінними з наукової точку зору є положення щодо виокремлення особливостей нормативно-правового регулювання права на державну службу у залежності від сукупності таких критеріїв, як: ступінь його

визначення, юридична сила нормативно-правових актів і предмет регулювання. Це надало змогу автору зазначити, що: 1) встановлення права на державну службу передбачається тільки законами або а) загальної дії, тобто законами, які безпосередньо передбачають це право і поширюють свою дію на всю державну службу; або б) спеціальної предметної дії, тобто законами, які регулюють окремі питання права на державну службу (вимоги, критерії, обмеження тощо) і поширюють свою дію на всю державну службу; або в) спеціальної видової/підвидової дії, тобто законами, які регулюють право на державну службу для окремих видів/підвидів державної служби; 2) забезпечення права на державну службу регулюється підзаконними нормативно-правовими актами, що визначають такі засади, як: а) процедурні; б) організаційні; в) статусні.

Зазначила, що значний науковий інтерес становить логічно акцентована увага автора щодо такої умови права на державну службу, як запобігання та протидія дискримінації щодо особи, яка реалізує своє право під час вступу на державну службу. Зокрема автором виокремлено такі основні прояви реалізації антидискримінаційного законодавства у сфері державної служби: 1) мають місце ознаки дискримінації, щодо яких чинним законодавством про державну службу не передбачено жодних дискримінацій; 2) обмеження окремих ознак дискримінації зумовлене обґрунтованою правомірністю мети такого обмеження, і ними є: громадянство; мовна ознака; політичні переконання; стать; вік; інвалідність; 3) для адміністративної служби характерним є те, що Закон «Про державну службу» щодо питання запобігання та протидії дискримінації у державній службі передбачає посилання на Закон «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», тобто має місце повне сприйняття визначеного переліку ознак дискримінації з урахуванням особливостей їх імплементації у сферу державної служби; 4) для інших видів державної служби характерним є те, що: а) ряд законів, які регулюють окремі підвиди спеціалізованої служби не передбачають ані принципу рівності, ані принципу недискримінації; б) для такого підвиду

державної служби, як служба у поліції, характерним є те, що ст. 49 Закону «Про Національну поліцію» передбачає таке недискримінаційне положення, як: «незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання», яке є адаптованим до служби у поліції і тому воно не передбачає такої ознаки дискримінації, як «інвалідність». Видається, що це наукове положення є важливим як для теорії державної служби зокрема, так і для теорії адміністративного права у цілому з огляду на те, що цьому питанню практично не приділялася увага вітчизняними науковцями.

Акцентувала увагу на такому новітньому положенні автора, як «обґрунтована правомірність мети обмеження ознак дискримінації» як невід'ємної складової державної служби, яка має місце у разі, якщо «а) вона передбачена законом; б) відповідає принципові «правової визначеності», тобто сформульована із достатнім ступенем чіткості, що дало б змогу особі: по-перше, узгоджувати з нею свою поведінку; по-друге, передбачати, згідно з обставинами, наслідки вчинення нею конкретних дій». При цьому зазначила, що автор не тільки характеризує її сутність та ознаки, але й визначає законні підстави для введення таких обмежень, що є цінним з огляду на те, що жодний нормативно-правовий акт не передбачає переліку таких підстав.

Рецензент зазначила, що у ході вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій М.А. Стрілецького, фактів порушень академічної доброчесності не виявлено.

На думку рецензента, поряд з позитивними здобутками дисертаційного дослідження, в рецензованій дисертації містяться положення, які сприймаються неоднозначно, видаються суперечливими або потребують додаткового пояснення та обґрунтування, у зв'язку з чим, рецензент звернула увагу здобувача на наступне.

По-перше, досліджуючи структуру права на державну службу автор виокремлює «право на доступ до участі у конкурсі» і «право на участь у конкурсі або іншому способі щодо призначення на посаду державної служби». Така позиція автора потребує уточнення щодо критерію виокремлення таких прав (як окремих складових структури права на державну службу) під час публічного захисту.

По-друге, при дослідженні «права на призначення на посаду державної служби» як структурного елемента права на державну службу автору, як видається, варто було б приділити увагу такому важливому аспекту цього права, як «акт про призначення на посаду» з огляду на те, що ст. 33 чинного Закону України «Про державну службу» уперше ввела у нормативний обіг це поняття для сфери державної служби.

По-третє, досліджуючи особливості законодавчого визначення права на державну службу у залежності від таких критеріїв, як ступінь його визначення, юридична сила нормативно-правових актів і предмет регулювання, автор виокремлює такі: *встановлення права на державну службу*, яке передбачається тільки законами, і *забезпечення права на державну службу*, яке передбачається підзаконними нормативно-правовими актами. При цьому автор виокремлює такі засади *забезпечення права на державну службу*: процедурні, організаційні і статусні. Не заперечуючи проти процедурних та організаційних засад, питання виникає щодо *статусних засад*, зокрема щодо відповідності назви «статусні» його наповненню. Автор зазначає, що «статусні засади» становлять підзаконні нормативно-правові акти, які визначають: «тестові питання, Перелік посад з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків, Переліку посад осіб рядового, сержантського і старшинського складу, які не можуть бути заміщені іноземцями та особами без громадянства». Видається, що у цьому разі має місце некоректне найменування цього виду засад, оскільки йдеться не про «статусні елементи», а скоріше про «організаційно-процедурні елементи».

Наголосила, що наведені вище зауваження та рекомендації стосуються дискусійних питань і не применшують значення отриманих в роботі висновків, не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження, яке має науково-теоретичне і практичне значення, а лише сприяють з'ясуванню сутності права на державну службу в Україні.

У якості загального висновку зазначила, що представлена дисертаційна робота є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням. Основні положення дисертації з належним ступенем повноти були відображені у наукових статтях. Аналіз тексту дисертації свідчить про повне додержання автором вимог академічної доброчесності. Дисертаційне дослідження є завершеним, змістовним, логічно та виважено побудованим, одержані висновки та пропозиції є науково значимими та актуальними для правозастосування.

Висловила слова підтримки та зазначила, що буде підтримувати Максима Анатолійовича та вважає, що він заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Родіон НЕГАРА, доктор філософії з галузі знань «Право», доцент кафедри адміністративного і фінансового права Національного університету «Одеська юридична академія», звернув увагу на актуальність тематики дослідження та на основні аспекти захисту. З огляду на ті завдання та функції, які покладаються на державну службу, важливого значення набуває питання щодо формування професійного, кваліфікованого та авторитетного корпусу державних службовців, здатних приймати інноваційні рішення, вирішувати складні завдання, оперативно реагувати на зміни у державі та громадянському суспільстві, забезпечувати високу ефективність службової діяльності, брати на себе відповідальність за службову діяльність. У контексті наведеного особливого значення набуває питання права на державну службу, як квінтесенції самої державної служби, особливо з урахуванням тих політико-правових та оборонно-

безпекових реалій, які склалися у державі через запровадженням правового режиму воєнного стану у зв'язку із агресією росії проти України.

Звернув увагу на надання здобувачем сутнісно-правової характеристики критеріїв відповідності як умови права на державну службу, що знайшло свій прояв у виокремленні двох видів таких критеріїв – особистісних і професійних – та визначення їхнього елементного складу.

Відмітив авторський підхід стосовно того, що автор одночасно зміг певною мірою охопити усі види державної служби: адміністративну, мілітаризовану, спеціалізовану. Традиційно, більшість дисертацій, присвячених цій тематиці, концентруються на одному виді державної служби, що дозволяє здійснити умовний поділ на роботи, які присвячені: суто адміністративній державній службі, в межах яких відповідно до Закону «Про державну службу» аналізують ті чи інші питання державної служби; мілітаризованій; спеціалізованій. Наголосив на важливості наскрізного підходу, застосованого у дисертаційній роботі автором, для теорії адміністративного права.

Зазначив, що вивчення змісту дисертації Стрілецького М.А. надає можливість стверджувати, що переважна більшість сформульованих здобувачем положень наукової новизни, отримані ним у ході здійснення наукового дослідження, є аргументованими, доведеними і такими, що містять ряд концептуальних висновків і рекомендацій доктринального, нормотворчого і правозастосовного значення.

На думку рецензента, М.А. Стрілецьким проведено належну апробацію результатів дослідження. Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації відповідає встановленим вимогам. Публікації автора повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертації.

Рецензент зазначив, що у цілому, дисертаційна робота М.А. Стрілецького «Адміністративно-правові засади права на державну службу в Україні» є

завершеним, змістовним, логічно та виважено побудованим науковим дослідженням, а одержані висновки та пропозиції є науково значимими та актуальними для правозастосування. Обсяг основного тексту дисертації відповідає встановленим нормативам до такого виду наукових робіт.

На думку рецензента, незважаючи на значну кількість позитивних моментів, у дисертації М.А. Стрілецького є окремі положення, висновки та пропозиції, що носять дискусійний характер і потребують додаткової аргументації автора.

Надаючи характеристику понять «право на державну службу» і «право на рівний доступ до державної служби» автор водночас використовує і такі співзвучні поняття, як «право на вступ на державну службу» і «реалізація права на державну службу». У зв'язку із цим, на думку рецензента, потребує додаткового пояснення питання щодо зіставлення понять «право на вступ на державну службу» і «реалізація права на державну службу», враховуючи те, що це має важливе як теоретичне, так і нормотворче, і практичне значення.

Відзначив, що звернення автора до характеристики критеріїв відповідності дозволило йому виокремити такі види, як особистісні і професійні, з чим варто погодитися. Водночас, серед особистісних критеріїв автор виокремлює такі критерії, як «бездоганна репутація» і «бездоганна ділова репутація». Видається, що стосовно критерію «бездоганна ділова репутація» позиція автора є неоднозначною. На думку рецензента, теза автора щодо віднесення «бездоганної ділової репутації» і «бездоганної репутації» до особистісних критеріїв є неоднозначною і потребує подальших наукових доробок.

Рецензент позитивно оцінив відповіді Максима Анатолійовича на запитання. Висловив слова підтримки та зазначив, що буде підтримувати Максима Анатолійовича та вважає, що він заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Дмитро КАЛАЯНОВ, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративно-правових дисциплін Одеського державного

університету внутрішніх справ, критичні зауваження виклав у наданому відгуку на дисертацію та оголосив під час свого виступу. Офіційний опонент звернув увагу на актуальність теми дисертаційного дослідження, адже інтеграція України у Європейське співтовариство потребує переформатування всіх рівнів державного апарату та його адаптації до міжнародних стандартів. У контексті наведеного особливого значення набуває сфера державної служби не тільки як важлива складова державного апарату, але і як невід'ємний чинник забезпечення реалізації людиноцентриської ідеології демократичної правової держави Україна. Саме державна служба, як державно-правова інституція, є запорукою забезпечення реалізації прав, свобод та інтересів людини і громадянина у публічно-правовій сфері, зокрема щодо участі у державному управлінні. Йдеться насамперед як про право на державну службу, так і про особливості реалізації цього права у теперішніх умовах України. Безперечно, окремі питання права на державну службу знайшли своє відображення у вітчизняних наукових доробках, що дало можливість сформувати інститут державної служби як складову адміністративного права і законодавство про державну службу як частину адміністративного законодавства. Водночас звертає на себе увагу те, що подальше формування і нормативної, і доктринальної складової державної служби потребує наступних наукових пошуків з урахуванням особливостей державно-правових та оборонно-безпекових реалій України. Окрім цього, потребують переосмислення та інноваційних підходів питання права на державну службу з урахуванням адаптації законодавства про державну службу до міжнародних стандартів у рамках інтеграції України в ЄС. Не можна не враховувати і того факту, що ряд наукових доробок, які стосуються окремих питань права на державну службу, було здійснено або у контексті інших об'єктів дослідження, або на основі чинного законодавства, яке втратило чинність, або без урахування реалій сьогодення, які склалися в Україні. Зазначив, що питання права на

державну службу залишаються і на теперішній час актуальним, важливим і таким, що має і теоретичне, і законотворче, і практичне значення.

Відзначив, що дисертаційна робота Стрілецького Максима Анатолійовича є одним із перших у вітчизняній адміністративній науці монографічним дослідженням одного із визначальних питань державної служби – права на державну службу у контексті її адаптації до стандартів Європейського Союзу та з урахуванням сучасних реалій України. На думку офіційного опонента, дисертаційне дослідження Максима Анатолійовича характеризується оптимально визначеною структурною побудовою, яка дозволила окреслити широке коло питань дослідження, дослідити окреслені наукові завдання та досягти поставленої у роботі мети.

Зазначив, що об'єкт та предмет дослідження є чітко визначеними, методологічну базу становлять загальнонаукові та спеціальні методи та підходи наукового пізнання. Джерельна база дослідження характеризується значною кількістю вітчизняних та зарубіжних доробок, нормативних актів різного рівня та правової природи, а також статистичних та аналітичних матеріалів. Висновки, рекомендації та пропозиції, отримані дисертантом у ході здійснення дисертаційного дослідження, є логічними, належно обґрунтованими та аргументованими і такими, що відповідають встановленим кваліфікаційним вимогам до такого виду наукових робіт. Дисертація у цілому є самостійною і завершеною працею, оформленою відповідно до встановлених вимог, а отримані результати, у своїй сукупності, розв'язують конкретні наукові завдання, що мають важливе значення і для теорії адміністративного права, і для нормотворення, і для правозастосування.

Відзначив, що вивчення змісту дисертації Стрілецького Максима Анатолійовича дає можливість стверджувати, що переважно всі сформульовані автором елементи наукової новизни, отримані у ході здійснення дослідження, є достатньо аргументованими, належним чином доведеними та такими, що містять у

собі низку концептуальних висновків і рекомендацій, які мають теоретичне та практичне значення. Заслуговують на увагу авторські визначення, що стосуються загальнотеоретичних питань державної служби, системи, структури, галузевої належності законодавства про державну службу, структури державної служби, порядку проходження державної служби, припинення державної служби. Цінним для теорії державної служби є авторське визначення особливостей адміністративно-правового регулювання державної служби на рівні підзаконних нормативно-правових актів.

На думку офіційного опонента, практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження полягає у тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес, зокрема можуть бути використані у: науково-дослідній діяльності, правотворчому процесі, правозастосовній діяльності, навчальному процесі.

Офіційний опонент звернув увагу на те, що здобувачем здійснено відповідну апробацію результатів дослідження. Положення і висновки дисертаційного дослідження доповідалися та обговорювалися на засіданні кафедри адміністративного і фінансового права Національного університету «Одеська юридична академія». Положення, висновки та пропозиції, що містяться у дисертаційному дослідженні, доповідалися на міжнародній науково-практичній конференції «Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права». Основні результати дослідження викладено у 5 наукових публікаціях, у тому числі 4 – у наукових фахових виданнях, що входять до затвердженого МОН України переліку, 1 – у тезах доповідей за матеріалами науково-практичної конференції. Таке представлення результатів наукової роботи варто визнати цілком достатнім. Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації відповідає встановленим вимогам. Публікації автора повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертації.

Зазначив, що під час рецензування як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій Стрілецького Максима Анатолійовича фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. Структурно дисертація складається з анотацій українською й англійською мовами, вступу, двох розділів, що містять шість підрозділів, висновків, списку використаних джерел до кожного розділу та додатків.

Відзначив, що поряд з позитивними здобутками дисертаційного дослідження Максима Анатолійовича, які є важливими для теорії адміністративного права і подальшого розвитку інституту державної служби, в дисертації, на думку офіційного опонента, мають місце положення, які сприймаються неоднозначно, видаються суперечливими або потребують додаткового обґрунтування. Так, перше зауваження стосується структурної характеристики права на державну службу. Автор, визначаючи структуру права на державну службу, виокремлює три його складові: 1) право на доступ до участі у конкурсі або до іншого способу щодо призначення на посаду державної служби; 2) право на участь у конкурсі або в іншому способі щодо призначення на посаду державної служби; 3) право на призначення на посаду державної служби. Враховуючи те, що з цього питання у теорії державної служби є й інша точка зору, зокрема Н. Панової, яка виокремлює окрім названих структурних елементів (окремі із них мають інші назви), доповнює їх і «правом на захист права на державну службу». У зв'язку із цим виникає закономірне запитання: чи можна вважати право на захист права на державну службу структурним елементом самого права на державну службу?

На думку офіційного опонента, потребують уточнення окремі висновки автора. Так, досліджуючи запобігання та протидію дискримінації сфері державної служби як умову права на державну службу у підрозділі 2.2 дисертаційного дослідження автор зазначає, що «обґрунтована правомірність мети обмеження ознак дискримінації має місце у тому разі, якщо вона а) передбачена законом; б) відповідає принципові «правової визначеності», тобто

сформульована із достатнім ступенем чіткості, що дало б змогу особі: по-перше, узгоджувати з нею свою поведінку; по-друге, передбачати, згідно з обставинами, наслідки вчинення нею конкретних дій». Якщо цей авторський висновок проектувати на деякі закони, зокрема Закони «Про прокуратуру» і «Про Державне бюро розслідувань» то випливає, що має місце порушення концепції «обґрунтована правомірність мети обмеження ознак дискримінації». Виникає запитання: які заходи слід застосовувати для ліквідації зазначених порушень і недопущення їх у майбутньому?

Зазначив, що дисертація містить два розділи і шість підрозділів і передбачає перелік питань, які у цілому достатньо розкривають тему дослідження. Автором, при цьому, дотримано вимог щодо обсягу дисертаційної роботи. Водночас видається, що ця робота тільки виграла б, якби автор торкнувся питання захисту права на державну службу, яке логічно випливає із проблематики дослідження.

Офіційний опонент звернув увагу на те, що у тексті дисертаційного дослідження є авторські пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства про державну службу у контексті реалізації права на державу службу, які заслуговують на увагу та підтримку (зокрема щодо Законів «Про державну службу», «Про прокуратуру», «Про Державне бюро розслідувань»). На жаль, ці пропозиції не найшли свого конкретизованого відображення у Висновках, що надало б змогу оцінити їх системно і комплексно.

Зазначив, що наведені вище критичні зауваження та рекомендації свідчать про складність проблематики дослідження, стосуються дискусійних питань і не применшують значення отриманих у роботі висновків та зроблених пропозицій у цілому, а також не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження, яке має насамперед науково-теоретичне і практичне значення, містить наукові положення, що відзначаються важливими для вирішення конкретного наукового завдання, сприяють з'ясуванню правової природи права на державну службу та умов його реалізації.

На думку офіційного опонента, аналіз тексту дисертації Стрілецького Максима Анатолійовича «Адміністративно-правові засади права на державну службу в Україні» свідчить про дотримання здобувачем вимог щодо академічної доброчесності: запропоновані висновки, рекомендації та пропозиції – розроблені автором особисто; у роботі наявні усі необхідні посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень і відомостей інших авторів; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики дослідження та джерела інформації.

Зазначив, що дисертаційна робота Стрілецького Максима Анатолійовича є завершеним, самостійним, змістовним, логічно та виважено побудованим науковим дослідженням, а одержані ним висновки та пропозиції є науково значимими та актуальними для правозастосування. Обсяг основного тексту дисертації відповідає встановленим нормативам до такого виду наукових робіт. Мова роботи відзначається точністю, логічністю та аргументованістю викладу, що відповідає науковому стилю. Наукові положення у тексті дисертації за формою викладу є доступними, у смисловому плані довершені, цілісні та взаємопов'язані.

Офіційний опонент наголосив, що дисертація Стрілецького Максима Анатолійовича на тему «Адміністративно-правові засади права на державну службу в Україні» відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а також Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами), а її автор – Стрілецький Максим Анатолійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Висловив слова підтримки та зазначив, що буде підтримувати Максима Анатолійовича та вважає, що він заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Іванна ЗАДОЯ, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри загальноправових дисциплін Національного університету «Одеська морська академія», з приводу актуальності обраної теми дисертаційного дослідження зазначила, що державна служба є однією із наймобільніших і найбільш витребуваних підгалузей, яка оперативно та цілісно реагує на зміни державно-правового та оборонно-безпекового характеру, які мають місце в Україні на теперішній час. Особливого значення питання державної служби набувають в умовах введення в Україні правового режиму воєнного стану, що потребує переосмислення ряду як доктринальних, так і нормативних положень та приведення їх у відповідність до реалій сьогодення. Одним із таких питань є право на державну службу як квінтесенція державної служби, яке призвано забезпечити її безперервне функціонування як інституційної основи державного апарату. Без перебільшення можна зазначити, що оскільки державна служба є невід'ємною складовою функціонування державного апарату, саме на неї покладається основне завдання забезпечення захисту національних інтересів, державного суверенітету, територіальної цілісності в умовах агресії російської федерації проти України. Безперечно, питання права на державну службу в тому чи іншому аспекті досліджувалися вітчизняними науковцями, про що досить детально і скурпульозно зазначено здобувачем у дисертаційній роботі. Водночас, реалії сьогодення, зміна чинного законодавства про державну службу і необхідність оперативного реагування та вирішення цілої низки проблемних питань у цій сфері потребують новітніх інноваційних наукових доробок, що свідчить про актуальність, важливість та своєчасність здійсненого С. Стрілецьким дисертаційного дослідження.

Щодо наукової новизни дисертаційного дослідження, офіційний опонент звернула увагу, що переважна більшість положень наукової новизни є інноваційними, належною мірою аргументованими, достовірними, доведеними і такими, що містять у собі низку концептуальних висновків і рекомендацій, які мають і теоретичне, і нормотворче, і практичне значення. У дисертації порушено не розроблені раніше наукові і практичні завдання, розв'язання яких дозволило отримати цікаві результати і надати корисні пропозиції для удосконалення реалізації права на державну службу.

Зазначила, що важливим у теоретичному та методологічному аспектах є звернення здобувача до історіографії досліджуваної проблематики, що надало можливість не тільки визначити основні спрямування наявних вітчизняних доробок, але визначити як *прогалини* у теорії державної служби, так і *основні вектори* подальших наукових пошуків щодо інституту державної служби, що може бути потенційним об'єктом майбутніх наукових досліджень.

Звернула увагу на дослідження здобувачем сутністно-понятійного аспекту суміжних понять: «право рівного доступу до державної служби», «право на державну службу» і «право на вступ на державну службу» і визначення їхнього співставлення. Звернення здобувача до цієї проблематики є досить важливим і для теорії адміністративного права, і для нормотворчості, і для практики реалізації права на державну службу, особливо з огляду на те, що на доктринальному рівні цьому питанню майже не приділялося уваги, а на нормативному рівні має місце використання різних понятійних визначень.

Зазначила, що враховуючи об'єкт дисертаційного дослідження здобувачем цілком вірним акцентовано увагу на удосконалені понятійного апарату, який стосується права на державну службу. Так, М. Стрілецьким запропоновано авторські визначення понять: «*право на державну службу*»; «*право на доступ до участі у конкурсі*»; «*право на призначення на посаду державної служби*»; «*доброчесність*»; «*обмеження*»; «*правообмеження*»; «*спеціальна перевірка*».

На думку офіційного опонента, схвалення заслуговує позиція здобувача щодо визначення особливості конституційного регулювання «права рівного доступу до державної служби». Науковий інтерес викликає положення про виокремлення двох видів критеріїв відповідності встановленим вимогам до особи при вступі на державну службу: особистісні та професійні.

Відзначила, що одним із важливих наукових досягнень здобувача є його звернення до такого критерію, як «запобігання та протидія дискримінації у сфері державної служби». У контексті зазначеного офіційний опонент погоджується із здобувачем у тому, що: по-перше, в Україні сформовано основи антидискримінаційного законодавства, яке у тому числі стосується і сфери державної служби; по-друге, обмеження окремих ознак дискримінації зумовлене обґрунтованою правомірністю мети такого обмеження. Виходячи із такої мети цілком правомірно у сфері державної служби введено обмеження щодо: громадянства; мовної ознаки; політичних переконань; статі; віку; інвалідності.

Акцентувала увагу на тому, що важливе теоретичне та практичне значення для теорії державної служби мають висновки автора щодо особливостей здійснення конкурсу, спеціальної перевірки, декларування і вступу на державну службу (уперше) осіб чоловічої статі віком до 60 років щодо кандидатів на посаду державної служби

Офіційним опонентом у ході вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій М. Стрілецького фактів порушень академічної доброчесності не виявлено.

Зазначила, що поряд з позитивними здобутками здобувача, про які йшлося вище, наявні окремі положення та висновки, які є неоднозначними, дискусійними або потребують додаткового обґрунтування та аргументації. По-перше, у другому підрозділі здобувач цілком вірно звертається до визначення сутності, змісту та поняття «право на державну службу», здійснюючи при цьому зіставлення понять «право рівного доступу до державної служби», «право на державну службу» і

«право на вступ на державну службу». У цьому контексті виникає запитання, яке потребує додаткового пояснення і яке має значення для з'ясування сутності поняття «право на державну службу»: чи немає протиріччя між поняттям «право рівного доступу до державної служби», яке використовується у Конституції України, і поняттям «право на державну службу», яке використовується у Законі України «Про державну службу»?

По-друге, виокремлення таких особистісних критеріїв, як «доброчесність» і «бездоганна репутація», і дослідження їхньої сутності та їхнього зіставлення є досить позитивним як для теорії державної служби, так і для правозастосування. Водночас, виникає запитання щодо особливостей нормативно-правового регулювання цих понять і, як видається, здобувачу варто приділити увагу цьому питанню під час публічного захисту.

По-третє, здобувачу варто було б приділити увагу такому питанню, яке, як видається, є не стільки логічним продовженням досліджуваної проблематики, скільки складовою обраної теми – питання щодо загальної характеристики механізму реалізації права на державну службу.

Зазначила, що у дисертаційній роботі в окремих випадках має місце досить довільне оперування здобувачем окремими поняттями без зазначення їхнього співвідношення: «критерії відповідності», «критерії» і «вимоги»; «нормативно-правовий акт» і «нормативний акт»; «вступ на державну службу» і «реалізація права на державну службу».

Висвітлені зауваження багато в чому мають дискусійний характер і не знижують достовірність основних наукових положень, висновків і рекомендацій, висловлених у опонованій дисертації, і є свідченням як складності досліджуваної проблематики, так і творчого характеру роботи у вирішенні поставлених завдань.

Офіційний опонент висловила слова підтримки та зазначила, що дисертаційна робота Стрілецького Максима Анатолійовича є самостійним, завершеним, змістовним і логічно побудованим науковим дослідженням, а

одержані положення, висновки і пропозиції є науково значимими та актуальними для правозастосування.

Висловила слова підтримки та зазначила, що буде підтримувати Максима Анатолійовича та вважає, що він заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Результати відкритого голосування:

«За» - 5 членів ради,

«Проти» - немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Максиму СТРІЛЕЦЬКОМУ ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова
разової спеціалізованої вченої ради **Тетяна АВЕРОЧКІНА**